

ΣΕΛ. 24, 33

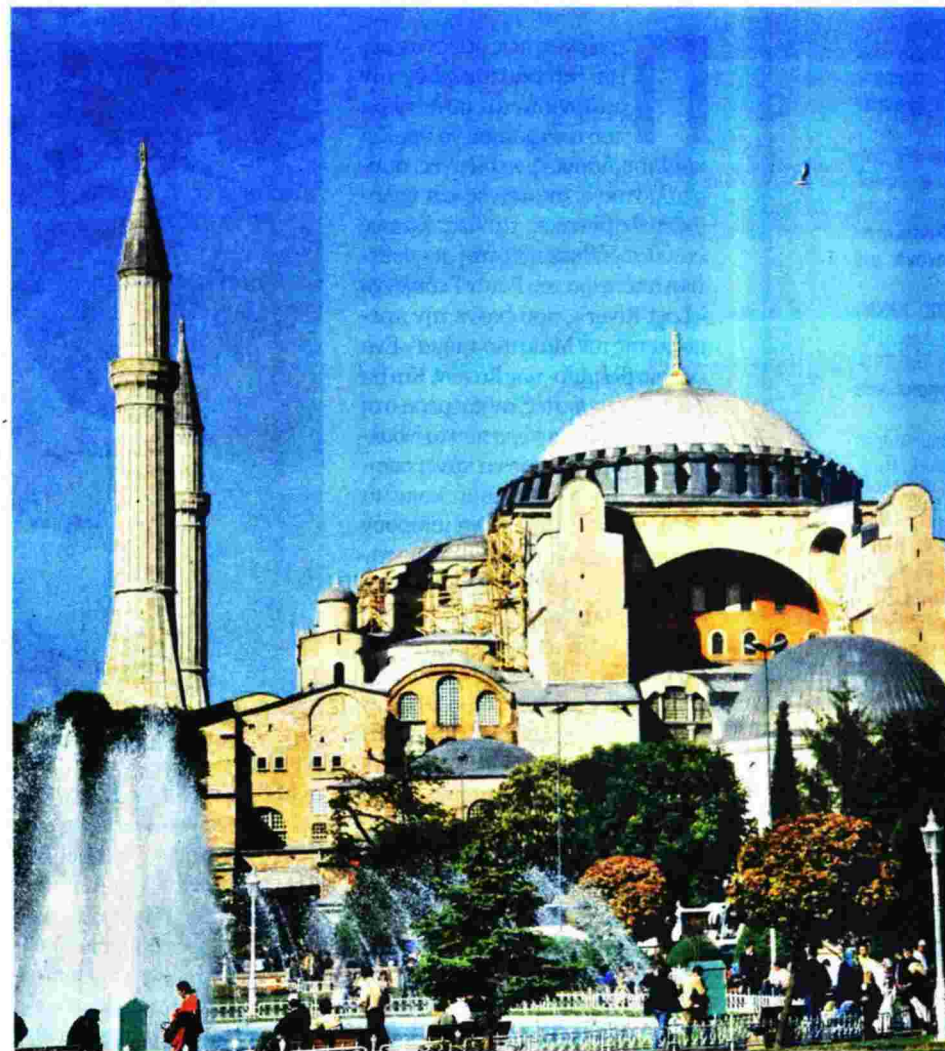
ΑΧΜΕΤ ΟΥΜΙΤ

**Αδικήθηκαν οι Έλληνες
της Πόλης το '55**

ΑΧΜΕΤ ΟΥΜΙΤ **ΑΓ**

Η Κωνσταντινούπολη στέλνει το μήνυμα:

Της **Παρίς Σίνου**

Ο πολυδιαβασμένος Τούρκος συγγραφέας πάντα εμπνέεται από το πολυπολιτισμικό παρελθόν της πατρίδας του. Στο νέο του μυθιστόρημα, που θα κυκλοφορήσει το φθινόπωρο από τον Πατάκη, επιστρέφει στο πογκρόμ της ελληνικής μειονότητας τη νύχτα της 6ης Σεπτεμβρίου του 1955. «Θεωρώ χρέος μου να διηγηθώ τις αδικίες που έζησαν οι Έλληνες συμπολίτες μας», λέει

Από τους πιο σημαντικούς συγγραφείς της Τουρκίας, μεταφρασμένος σε πολλές γλώσσες, ο Αχμέτ Ουμίτ έχει την ικανότητα να συνδυάζει στα μυθιστορήματά του την ιστορία με τη φιλοσοφία και το μυστήριο. Στη χώρα μας γνώρισε επιτυχία με τις «Μνήμες της Κωνσταντινούπολης» (εκδ. Πατάκη), ενώ τώρα επιστρέφει στην αγαπημένη του πόλη με ένα θέμα που μας αφορά και μας αγγίζει ιδιαίτερα, καθώς συνδέεται με το πογκρόμ της ελληνικής μειονότητας τη νύχτα της 6ης Σεπτεμβρίου του 1955.

«Τα γεγονότα που είχαν θύματα πολλούς Έλληνες συμπολίτες μας προκάλεσαν μεγάλη ζημιά στην πολυπολιτισμική δομή της πόλης. Σε αυτό το μυθιστόρημα υπάρχουν ιστορίες που περιγράφουν την τραγωδία που έζησαν αυτοί οι άνθρωποι. Για παράδειγμα, η κυρία Φωφώ που αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την Κωνσταντινούπολη. Ο Διογένης, που έχασε τα λογικά του εξαιτίας των γεγονότων. Θεωρώ χρέος της συνειδησής μου να διηγηθώ τις αδικίες που έζησαν οι μειονότητες», μας λέει ο Αχμέτ Ουμίτ.

Τα βήματά του τον έφεραν πριν από λίγο καιρό από την Κωνσταντινούπολη, όπου ζει, στην Αθήνα και με την ευκαιρία αυτή μας μίλησε για το νέο του βιβλίο που θα κυκλοφορήσει το φθινόπωρο από τις εκδόσεις Πατάκη, όπως και το προηγούμενό του «Η πύλη του δερβίση». Δεν κρύβει τον θαυμασμό του για την Ελλάδα, έχει στην καρδιά του τον Καζαντζάκη, όπως μας

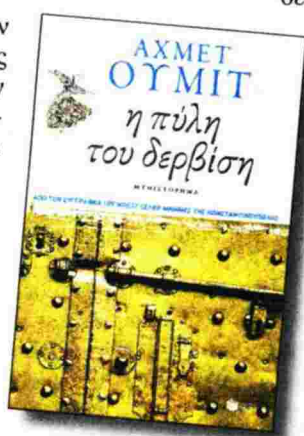
εξολομογείται, και υποστηρίζει μια γνήσια ελληνoturκική προσέγγιση.

«Προσωπικά αγαπούσα πάντα τους Έλληνες. Διάβασα με ικανοποίηση τους σύγχρονους συγγραφείς που χρησιμοποιούν στα μυθιστορήματά τους τη μυθολογία. Τα χρόνια που σπούδαζα στη Μόσχα, οι πιο κοντινοί μου φίλοι ήταν Έλληνες. Και στην Τουρκία έχω πολύ κοντινούς Έλληνες φίλους. Μας ενώνει η κοινή ιστορία. Όλοι μας ζήσαμε τον ελληνικό, ρωμαϊκό, οθωμανικό πολιτισμό. Είμαστε παιδιά του ίδιου γεωγραφικού χώρου. Το φαγητό, η μουσική, το χαμόγελό μας μοιάζει. Η θρησκεία, η φυλή δεν πρέπει να μας χωρίζει. Παρ' όλα τα προβλήματα που βιώσαμε, πρέπει να δημιουργήσουμε μια κοινή γλώσσα αδελφοσύνης», τονίζει.

Γεννήθηκε πριν από 54 χρόνια στο Γκαζιαντεπ, σπούδασε Δημόσια Διοίκηση στο Πανεπιστήμιο του Μαρμαρά και Πολιτικές Επιστήμες στη Μόσχα, ενώ αρχικά δημοσίευσε ποίηση και διηγήματα. Αριστερός, με έντονη πολιτική δράση στα νιάτα του, μέχρι σήμερα δεν διστάζει να μιλάει για τα καυτά θέματα της Τουρκίας, χωρίς υπεκφυγές. Ετσι, με ειλικρίνεια μας αφηγείται την περιπέτειά του ως κοσμοπολίτη συγγραφέα και ως Τούρκου, μάχιμου διανοούμενου.

• Ποιοί ήταν οι παράγοντες που σας καθόρισαν ώστε να αφιερωθείτε στη συγγραφή;

«Στην πραγματικότητα, όταν ήμουν νέος δεν σκεφτόμουν να γίνω συγγραφέας. Ομως διάβαζα πολύ. Αλλά πιο σημαντικό ρόλο έπαιξε η μητέρα μου. Σήμερα είναι 94 ετών. Ήταν ράφτρα. Είχε κοπέλες που τη

Η Αγία Σοφία να παραμείνει μουσείο

• Δεν μπορώ να μη σας ρωτήσω για την Αγία Σοφία, καθώς κάθε τόσο επανέρχεται στο προσκήνιο η μετατροπή της σε τζαμί.

«Κατά τη γνώμη μου, η Αγία Σοφία πρέπει να παραμείνει μουσείο. Ο μεγαλοπρεπής ναός που χτίστηκε από τον Ιουστινιανό πλέον δεν ανήκει ούτε στους χριστιανούς ούτε στους μουσουλμάνους, είναι πολιτισμική κληρονομιά όλης της ανθρωπότητας».

βοηθούσαν μέχρι αργά το βράδυ στο σπίτι μας. Όταν άρχιζαν να πλύνουν, ζητούσαν από τη μητέρα να τους αφηγηθεί κάποιο παραμύθι. Και τους έλεγε καταπληκτικά παραμύθια, ιστορίες, βιβλία που είχε διαβάσει. Νομίζω πως από εκείνη απέκτησα τα συγγραφικά γονίδια. Στα 22 μου άρχισα ξαφνικά να γράφω. Όταν η πρώτη ιστορία μου δημοσιεύτηκε σ' ένα περιοδικό που εκδίδεται σε 40 γλώσσες, τότε σκέφτηκα να γίνω συγγραφέας».

• Σήμερα, τι είναι αυτό που σας εμπνέει;

«Το έδαφος της πατρίδας μου, όπου υπάρχει η μεγαλόπρεπη ιστορία και ο πολιτισμός των Χετταίων, Ελλήνων, Ρωμαίων και Οθωμανών. Η Ανατολία είναι μια χώρα πολυπολιτισμική όπως η Ελλάδα, στεγάζει υπέροχες ιστορίες. Εκατοντάδες θεοί, εκατοντάδες μυθολογίες, εκατοντάδες ήρωες. Και αυτές οι ιστορίες κρύβουν συγκλονιστικά μυστήρια. Στην πραγματικότητα η

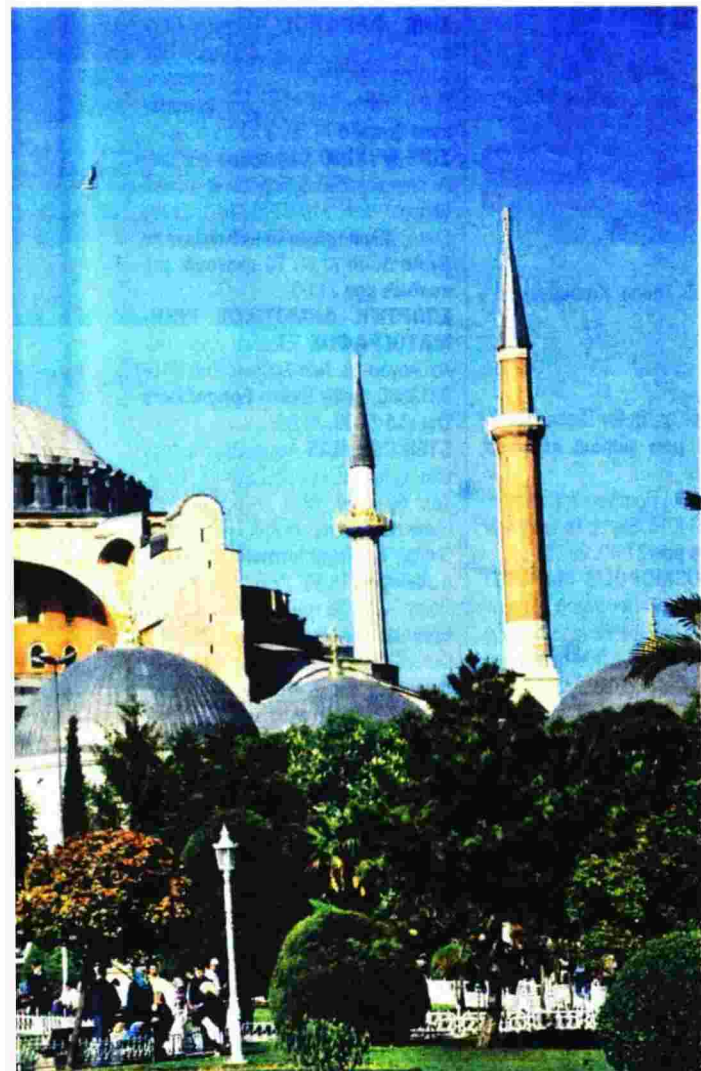
ίδια η ζωή είναι ένα άλλο μυστήριο. Οι θρησκείες, οι ιδεολογίες, οι επιστημονικοί κλάδοι προσπαθούν ακόμη να λύσουν το μυστήριο αυτό. Όταν γράφω, το μυστήριο λειτουργεί διεγερτικά. Με κάνει να αναριγώ. Προσθέτει απεριγράπτη νοστιμιά στη διαδικασία γραφής».

• Θεωρείτε ότι το μυθιστόρημά σας «Η πύλη του δερβίση» είναι μια πηγή για τον πολιτισμό και την ιστορία της Ανατολής;

«Όπως όλοι, έτσι κι εγώ προσπαθώ να καταλάβω, να δώσω ένα νόημα στον κόσμο. Στο μυθιστόρημα αυτό δοκίμασα να περιγράψω τον μεγάλο ποιητή Μεβλανά Τζελαλεντίν Ρουμί, που προσπάθησε να ερμηνεύσει το νόημα της ζωής με τη μυστικιστική σκέψη, και τον συνοδοιπόρο του δερβίση Σεμς από την Ταυρίδα, ο οποίος τον επηρέασε. Το κείμενο έχει φιλοσοφικά και ποιητικά χαρακτηριστικά, όμως το σημαντικότερο είναι ότι πρόκειται για ένα

«Η ανθρωπότητα είναι μια μεγάλη οικογένεια»

προσπάθησα να το μεταφέρω σε όσον το δυνατό περισσότερους».

• **Υπήρξατε δραστήριο μέλος του Τουρκικού Κομμουνιστικού Κόμματος μεταξύ των ετών 1974 και 1989. Ήταν η πιο δύσκολη εποχή για να εκφράσετε και να διαδώσετε τις ιδέες σας;**

«Ήταν αρκετά δύσκολη. Εκείνα τα χρόνια ζούσαμε έναν ακήρυχτο εμφύλιο. Εκατοντάδες άνθρωποι είχαν χάσει τη ζωή τους. Μετά ακολούθησε ένα στρατιωτικό πραξικόπημα. Εγώ ήμουν μέλος μιας αντιφασιστικής ομάδας που μαχόταν κατά του πραξικοπήματος. Ήταν πολύ επικίνδυνες, αλλά υπέροχες μέρες. Συνεχίσαμε να διαδίδουμε τις ιδέες μας με παράνομο τρόπο. Στο τέλος οι πραξικοπηματίες μάς άδειασαν τη γωνιά. Η περίοδος εκείνη συνέβαλε πολύ στη συγγραφική μου εξέλιξη. Το γεγονός ότι βρισκόμουν πολύ κοντά στον κίνδυνο και τον θάνατο, μου έδωσε την ευκαιρία να σκεφτώ σε βάθος το νόημα της ζωής».

• **Πιστεύετε ότι τα τελευταία χρόνια η Τουρκία έχει κάνει βήματα προς τη δημοκρατία; Τώρα οι συγγραφείς και οι διανοούμενοι μπορούν να εκφράζονται ελεύθερα;**

«Αν συγκρίνουμε τις ημέρες του πραξικοπήματος της 12ης Σεπτεμβρίου με το παρόν, φυσικά η σημερινή Τουρκία είναι πιο δημοκρατική. Όμως δυστυχώς δεν ιδρύσαμε ακόμη μία ανεπτυγμένη δημοκρατία. Η σημερινή κυβέρνηση έχει μια αυξανόμενη κλίση προς τον αυταρχισμό. Ο Τύπος αυτολογοκρίνεται. Σπουδαίοι δημοσιογράφοι έχουν χάσει τη δουλειά τους,

όμως κανείς δεν σωπαίνει. Οι απολυμένοι δημοσιογράφοι συνεχίζουν να δημοσιεύουν τις απόψεις που πρεσβεύουν στις δικές τους ιστοσελίδες. Όπως είναι γνωστό το twitter και το youtube απαγορεύτηκαν για ένα διάστημα, όμως χάρη στις πιέσεις λειτουργούν και πάλι. Είμαι αισιόδοξος: η Τουρκία θα υπερπηδήσει κι αυτή την περίοδο και θα συνεχίσει τη δημοκρατική της πορεία».

• **Υποστηρίζετε την είσοδο της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση;**

«Τη θεωρώ σημαντική, γιατί εάν η είσοδος πραγματοποιηθεί, οι οπαδοί του εκδημοκρατισμού της χώρας μου θα ισχυροποιηθούν σε μεγάλο βαθμό. Οι δημόκράτες συγγραφείς και διανοούμενοι θα μπορούν να εκφράζονται ακόμη πιο ελεύθερα. Αυτό θα είναι καλό και για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Διότι κατ' αυτόν τον τρόπο η Ένωση θα αποδείξει ότι δεν είναι μια λέσχη που αποτελείται από χριστιανούς, αλλά ένας σχηματισμός που στηρίζεται σε δημοκρατικές και ανθρωπιστικές αξίες».

p.spinou@efsyn.gr

* Ευχαριστούμε τον μεταφραστή του Αχμέτ Ουμίτ στις Εκδόσεις Πατάκη Θάνα Ζαράγκαλη για την απόδοση της συνέντευξης από τα τουρκικά στα ελληνικά.

■ **INFO:** Στα ελληνικά κυκλοφορούν τα βιβλία του Αχμέτ Ουμίτ: «Η πύλη του δερβίση», 2013, Πατάκης. «Μνήμες της Κωνσταντινούπολης», 2012, Πατάκης. «Η ραψωδία του Πέρα», 2006, Κέδρος. «Εγκλήματα με ονομασία προέλευσης», 2002, Κέδρος. «Ομίχλη και νύχτα», 1999, Ωκεανίδα.

Το «Πνεύμα του πάρκου Γκεζί» είναι ζωντανό

• **Πώς σχολιάζετε την πολιτική του πρωθυπουργού Ταγίπ Ερντογάν σε σχέση με τα επεισόδια στο πάρκο Γκεζί και όσα ακολούθησαν;**

«Τα γεγονότα του πάρκου Γκεζί είναι ένας κρίκος μιας αλυσίδας κοινωνικών εκδηλώσεων, με τις οποίες οι δημοκρατικές δυνάμεις της χώρας εκφράζουν με δυναμικό τρόπο τις απόψεις τους. Είναι μια δίκαιη αντίδραση των κατοίκων της Κωνσταντινούπολης κατά της κυβέρνησης, η οποία με αυθαίρετο τρόπο ήθελε να μετατρέψει το πάρκο σε εμπορικό κέντρο. Δυστυχώς, η κυβέρνηση δεν αντιλήφθηκε τη σημασία αυτών των διαδηλώσεων και προσπάθησε να τις καταστείλει με αστυνομικά μέτρα. Νεαροί διαδηλωτές έχασαν τη ζωή τους στα επεισόδια. Ωστόσο, το δημοκρατικό κίνημα δεν τελείωσε, παρ' όλη την καταπιεστική πολιτική της κυβέρνησης. Το «Πνεύμα του πάρκου Γκεζί», ως ένα σημαντικό στοιχείο της δημοκρατίας, συνεχίζει να επηρεάζει την πολιτική ζωή. Ο πρωθυπουργός και η κυβέρνησή του έχασαν σε μεγάλο βαθμό το κύρος τους εξαιτίας των διαδηλώσεων. Η διαδικασία αυτή μπορεί να διαρκέσει πολύ καιρό ακόμη, όμως το αποτέλεσμα θα είναι η απώλεια ψήφων της κυβέρνησης και μια πιθανή ήττα στις εκλογές».

μυθιστόρημα. Αφηγείται την επίδραση της μυστικιστικής σκέψης πάνω στο πεπρωμένο του ανθρώπου».

• **Πολλοί έχουν γράψει και γράφουν για τον Κωνσταντινούπολη. Εσείς επιδώσατε με το μυθιστόρημα «Μνήμες της Κωνσταντινούπολης» να αναδείξετε το παρελθόν της;**

«Η λογοτεχνία έχει πολλές λειτουργίες. Προσφέρει αισθητική απόλαυση, μας φέρνει μπροστά στην ίδια την ψυχή μας, τη φωτίζει και την εμπλουτίζει σε γνώσεις. Οι «Μνήμες της Κωνσταντινούπολης» μεταξύ άλλων εξιστορούν την ιστορία αυτής της όμορφης πόλης. Κάνει γνωστούς τους ανθρώπους και τους πολιτισμούς που έζησαν στο παρελθόν σε αυτόν τον τόπο και που συνέβαλαν στη μεγαλοπρεπή κουλτούρα της. Εάν δεν υπήρχαν ο βασιλιάς Βυζάντας, ο Μέγας Κωνσταντίνος, ο Ιουστινιανός, ο Μωάμεθ ο Πορθητής, ο Σουλεϊμάν ο Νομομαθής, αυτή η πόλη δεν θα είχε τόση μεγαλοπρέπεια».

• **Σήμερα, όμως, συρρικνώνεται η πολυπολιτισμική ταυτότητά της;**

«Σήμερα στέλνει ένα μήνυμα στην Τουρκία, αλλά και σε όλο τον κόσμο. Λέει «Μη διαχωρίζετε τους πολιτισμούς ανάλογα με τη γλώσσα, τη θρησκεία, τη φυλή». Ομοίως, λέει ότι «Η ανθρωπότητα είναι μια μεγάλη οικογένεια. Μια πόλη σαν κι εμένα δημιουργήθηκε χάρη στη συνύπαρξη πολλών πολιτισμών». Δεν ξέρω πόσοι άνθρωποι ακούν αυτό το μήνυμα, όμως εγώ

Διαδηλωτές απέναντα από δυνάμεις καταστολής υπερασπίζονται το πάρκο Γκεζί της Κωνσταντινούπολης

REUTERS / Murad Sezer